

JÄMLIKHETSMOTION 2: DET TIDIGA LIVET – En sammanhållen barn-, elev- och ungdomshälsovård

Ojämlikheter i hälsa drivs till del av ojämlikheter i resurser. Sju områden där resursbrist är särskilt viktiga för hälsoutvecklingen har identifierats, nämligen *det tidiga livet*, utbildning, arbete, inkomster, boende, levnadsvanor och inflytande. De skilda förutsättningarna och resurserna inom ovanstående områden innebär både ojämlik risk för ohälsa, ojämlik sårbarhet och mottaglighet för ohälsan och ojämlika konsekvenser av givna hälsotillstånd.

Vikten av det tidiga livet för en jämlik hälsa motiveras närmare i SOU 2016:55. Här framhålls att det är grundläggande att alla barn får en bra start i livet, med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inläring och hälsa, för att uppnå en jämlik hälsa bland barn och vuxna. Det tidiga livet är en central del i en människas liv, eftersom förutsättningarna och villkoren under denna tid påverkar barnen direkt, men också lägger grunden för utveckling, inläring och hälsa längre fram i livet. Att få en bra start i livet, med goda ekonomiska och fysiska uppväxtvillkor, trygga relationer till vuxna, goda kamratrelationer samt lek och lärande, är viktigt för att uppnå såväl kognitiva, emotionella som sociala färdigheter.

Genom att identifiera problem i barns hälsa, utveckling och uppväxtmiljö från dess födelse och framåt kan åtgärder från samhällets sida vidtas i syfte att ge barn så lika förutsättningar som möjligt.

En sammanhängande barn-, elev- och ungdomshälsovård

Det tidiga livets villkor fokuserar på barn upp till 5 år ca, men det finns anledning att bredda åldersspannet eftersom det föreligger ett behov av en sammanhängande barn-, elev- och ungdomshälsovård.

I dag finns många aktörer som är inblandade i hälso- och sjukvården för barn, vilket ökar risken för en fragmentisering av vårdkedjan och att det förebyggande arbetet förbises. Olika institutioner som är skapade för att stödja barns hälsa och utveckling, är organisatoriskt och professionellt separerade, både sinsemellan och över barnets liv och utveckling. Det offentliga systemet bör istället se till helheten med barnet i centrum. Därför behövs en samlad organisation för hälsoarbetet. En sådan samlad verksamhet skulle också öka förutsättningarna för en mer jämlik vård jämfört med i dag.

Syftet med en sammanhållen barn-, elev- och ungdomshälsovård är bl.a. följande:

- Säkerställa en jämlik tillgång till hälsofrämjande insatser under hela uppväxten, i alla åldrar, oavsett bostadsort, val av skola eller vårdgivare.
- Skapa ett sammanhållet ansvar för att alla barn får del av de generella hälsofrämjande och förebyggande insatser som samhället erbjuder.
- Underlätta för föräldrar att stödja barnens hälsoutveckling.
- Möjliggöra för barn att söka hjälp för sin hälsa oavsett föräldrarnas resurser genom en lättillgänglig form av hälsostöd i barnens närmiljö.
- Minska antalet övergångar mellan olika verksamheter.
- Öka möjligheterna att möta olika barns behov utifrån deras utvecklingsnivå i stället för utifrån ålder.
- Säkerställa att barn med behov av samordnade insatser från olika aktörer får rätt stöd och att föräldrar slipper bli samordnare samt att de får del av även hälsofrämjande insatser.

Med stöd av ovan resonemang föreslår undertecknade följande:

1. Att en utredning tillsätts för att undersöka hur en sammanhängande barn-, elev- och ungdomshälsövård kan skapas i Gävleborgs län.
2. Att utredningen utgår från befintliga aktörers organisering, deras uppdrag och mandat.
3. Att utredningen undersöker hur ett geografiskt områdesansvar kan kombineras med befintliga vård- och skolvalssystem.
4. Att utredningen bör utgå från ett barnrättsperspektiv.

Gävle 2023-03-26

Eva Lindberg, Socialdemokraterna

Jan Lahenkorva, Socialdemokraterna

Mona Davik, Socialdemokraterna

Henrik Berglund Persson, Socialdemokraterna

Shida Kinuka Karlsson, Socialdemokraterna

Elisabeth di Paolo-Sandberg, Socialdemokraterna